

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

ייצוג הולם לנשים בשלטון המקומי

תמונת מצב בישראל ומבט משווה

ממצאים עיקריים

י"ח באדר תשע"ח
5 במרס 2018

כתיבה // רינת בניטה, שלי מזרחי סימון
אישור // אורלי אלמגור לוטן, ראש צוות
עיצוב והפקה // מחלקת הדפוס והפרסומים של הכנסת

תקציר זה מציג את עיקרי הממצאים העולים ממסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא ייצוג נשים בישראל: תמונת מצב בישראל ומבט משווה, שנכתב לבקשת יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה חה"כ עאידה תומא-סלימאן. לקריאת המסמך המלא [לחצו כאן](#). תחילה יוצגו הנתונים על שיעור הנשים במועצות של הרשויות המקומיות בישראל לאחר הבחירות האחרונות שהתקיימו בשנת 2013, ולאחר מכן יוצג מבט משווה על המצב בעולם.

הנתונים על ישראל מתייחסים לעיריות ולמועצות מקומיות (ואינם כוללים מועצות אזוריות); הנתונים מתבססים על מידע שנמסר לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת מיחידת הפיקוח הארצי על הבחירות שבמשרד הפנים.

מתמודדים ונבחרים בבחירות לרשויות המקומיות 2013

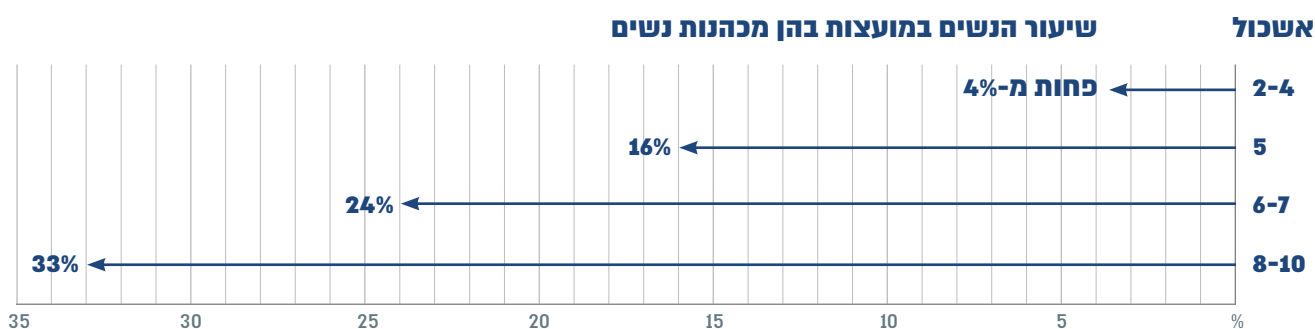
בבחירות 2013 התמודדו 17,673 איש ואישה לראשות הרשויות ולחברות במועצות שלהן, מהם 3,557 נשים (כ-20%); בסך הכול נבחרו 327 נשים לראשות מועצות או לחברות בהן, כלומר: רק **9% מכלל המתמודדות**. לשם השוואה, בקרב הגברים התמודדו 14,116 מועמדים, מהם נבחרו 2,093 (14.8% מהמתמודדים).

נשים הן 13.5% מכלל חברי המועצות של הרשויות המקומיות בישראל

חברות במועצת רשות מקומית לפי אשכול

הנתונים מלמדים כי יש מתאם בין הדירוג החברתי-כלכלי של תושבי הרשות לבין שיעור הנשים במועצת הרשות. בבחינת הרשויות המקומיות בהן יש ייצוג כלשהו לנשים במועצה, שיעור הנשים עולה ככל שהרשות יותר מבוססת. כך שיעור הנשים הממוצע ברשויות המדורגות באשכולות הנמוכים 2-4 (חלק גדול מהן רשויות ערביות או חרדיות) הוא פחות מ-4%, ברשויות מדירוג 5 שיעור זה עומד על 16%; ברשויות מדירוג 6-7 שיעור הייצוג הממוצע של הנשים הוא 24%, וברשויות המבוססות (אשכולות 8-10 של הדירוג), שיעור הנשים הממוצע עומד על כשליש מכלל חברי המועצה.

תת ייצוג בולט במיוחד קיים ברשויות הערביות והחרדיות, בהן רק כ-4% מכלל המתמודדים למועצת הרשות (הן ברשויות הערביות והן בחרדיות) הן נשים.

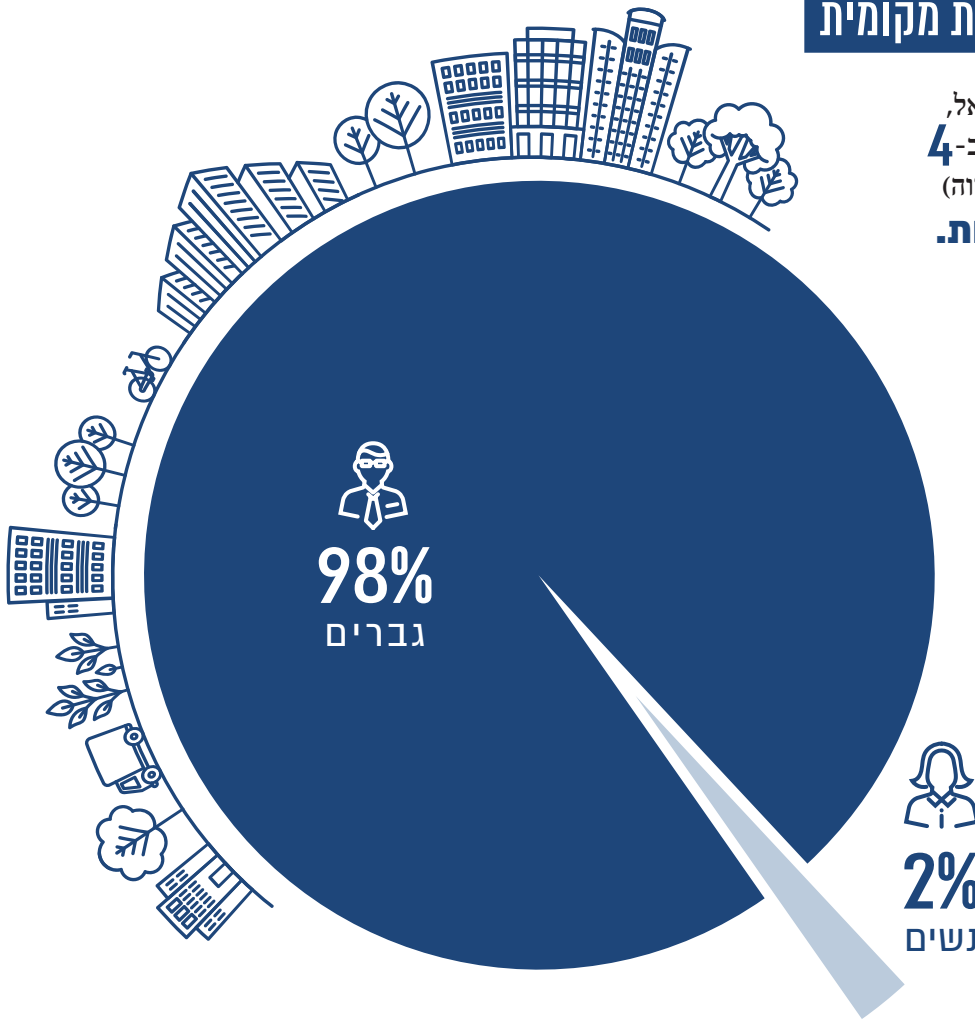
ברשויות הערביות
נבחרו בסה"כ **6 נשים**
(פחות מאחוז מכלל חברי המועצה).

בקרב **הרשויות החרדיות**
לא נבחרה **אף אישה**
כחברת מועצה;

נשים המכהנות כראש רשות מקומית

מכלל המועצות המקומיות והערים בישראל, **201** במספר, בעת כתיבת המסמך רק ב-**4** (נתניה, יהוד-מונוסון, אור יהודה וגני תקווה) **מכהנות נשים כראש הרשות.**

שיעורן של נשים בקרב ראשי רשויות מקומיות עומד, אם כן, על כ- **2%** בלבד.

מועמדות נשים לראשות רשות מקומית

ככל שהרמה החברתית-כלכלית של היישוב עולה, כך יש יותר התמודדות של נשים על ראשות הרשות.

שיעור הרשויות שבהן נשים התמודדו לראשות הרשות מתוך סך היישובים	מספר הרשויות שבהן נשים התמודדו לראשות הרשות	מספר המועצות המקומיות והערים באשכולות	דירוג הרשות לפי אשכול חברתי-כלכלי
0%	0	47	1-2
11%	9	82	3-5
33%	11	34	6-7
42%	16	38	8-10

שיעור הנשים במועצות המוניציפאליות במדינות שונות

בכל המדינות שנסקרו במסמך המלא, למעט איסלנד ושוודיה, שיעור הנשים במועצות המוניציפאליות **נמוך מ- 40%**

ביותר ממחצית המדינות (60% מהמדינות) שנסקרו שיעור הנשים במועצות המוניציפאליות **נמוך מ- 30%**

- 45%-41%
- 40%-31%
- 30%-21%
- 20%-10%
- מדינות שאינן נסקרות במסמך

נתוני המדינות השונות אודות נשים במועצות המוניציפאליות מלמדים כי נשים הן עדיין מיעוט מכלל המכהנים במועצות מוניציפאליות ומכלל העומדים בראש הרשויות.

שיעור הנשים העומדות בראש מועצה מוניציפאלית

בכל המדינות שנסקרו במסמך המלא, למעט שוודיה, שיעור הנשים העומדות בראש מועצה מוניציפאלית מכלל ראשי הרשויות **נמוך מ- 30%**

בכ- 75% מהמדינות שנסקרו שיעור הנשים העומדות בראש מועצה מוניציפאלית מכלל ראשי הרשויות **נמוך מ- 20%**

בכל המדינות האירופיות שנסקרו במסמך המלא, שיעור הנשים העומדות בראש רשות מוניציפאלית **גבוה מזה שבישראל**

העלאת שיעור הנשים במועצות המוניציפאליות במדינות שונות

סוגיית העלאת שיעור הנשים במועצות המוניציפאליות נמצאת על סדר יומם של גופים בין-לאומיים שונים וקיבלה תוקף בהחלטות רבות, אם כחלק מתוך החלטה רחבה יותר אודות קידום נשים במוקדי קבלת ההחלטות ואם בהתייחסות ספציפית לקידום נשים בשלטון המקומי.

מדינות שונות נוקטות בכלים שונים בכדי להעלות את שיעור הייצוג של נשים במערכת הפוליטית. חלקם הם כלים סטטוטוריים המוסדרים בצורה פורמאלית ומיושמים ברמת המדינה וחלקם יוזמות וולונטריות שונות של ארגונים או מפלגות; חלק מהכלים (ובפרט מכסות) מנסים להתמודד עם ההסדרים המבניים הקיימים במדינה ואילו אחרים (למשל חינוך והסברה) נועדו לשנות את ההסדרים החברתיים והתרבותיים הרווחים בה.

מכסות ייצוג לנשים הן אחד הכלים המרכזיים להגדלת שיעורן של נשים במערכת הפוליטית – מדינתית או מוניציפאלית. מכסה יכולה להיקבע באופן סטטוטורי, תוך שהמדינה מחייבת את המפלגות לשיעור ייצוג מסוים עבור כל אחד מהמינים או קובעת כי שיעור מסוים מהמושבים במוסד אליו מתקיימות הבחירות יישמרו לנשים; או שהיא יכולה להיקבע באופן וולונטרי על-ידי המפלגות. על מנת להבטיח כי מספר מספק של נשים ייבחרו לא די לקבוע מכסה מספרית, אלא המכסה צריכה להתייחס להצבת הנשים במקומות ריאליים ברשימות המתמודדות בבחירות, וכן לכלול סנקציות בגין הפרת הדרישה הקבועה במכסה (כפי שאכן קיים במרבית המקרים).

בישראל אין כיום מכסות סטטוטוריות לייצוג הולם של נשים, לא ברמה הארצית ולא ברמה המוניציפאלית. לצד זאת, בשנת 2014 התקבל תיקון מספר 12 לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), שנועד להעלות את שיעור הייצוג של נשים בפוליטיקה המקומית, באמצעות מתן תמריץ כלכלי לשילוב נשים במקומות ריאליים ברשימות הסיעות. התיקון קובע כי סיעות ברשויות המקומיות שלפחות שליש מחבריהן הן נשים יקבלו מימון בחירות מוגדל. על פי התיקון, סיעה כזו תקבל תוספת בשיעור של 15% מסכום מימון הבחירות שהיא זכאית לו לפי החוק. הוראה זו תחול החל מהבחירות הבאות לרשויות המקומיות.

הכנסת | מרכז המחקר והמידע

להורדת מסמך זה ומסמכים נוספים:
www.knesset.gov.il/mmm